RESIDENCE SUPÉRIEURE DU TONKIN

SAM EDI MUOI: NGÀY 27 THÁNG 1915 — SỐ 80 | 8 XUẤT — NGÀY RA: TỪ 3 AOUT 1928

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

DEPOT LEGAL INDOCHINE 1215

Tonkin ba tháng 2$00 — Nam-kỳ và ngoại-quốc ba tháng 3$00 — Một năm 6$00 — Mỗi số 0$02

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur 61-63, Rue du Coton, Hanoi

Propriétaire: Q. H. SCHNEIDER — Directeur: NGUYỄN-VĂN-VINH — Rédacteur en chef: PHAN-KHÔI-LỤC — Administrateur gérant: NGUYỄN-V-CHÂU

Adresse télégraphique: TRUNG-BẮC-TÂN-VĂN HANOI — Téléphone n° 180

ANNONCES

Pour une insertion . . . . 0$30 la ligne
Pour plusieurs insertions . . . . 0$25 la ligne
Pour renseignements et prix spéciaux pour grandes insertions . . . . 0$10 la ligne
Réclames dans la 4me page . . . 2$ la ligne
Annonces judiciaires et légales . 0$20 la ligne
On traite à forfait pour les contrats importants.

Mật-thám thật với mật-thám giả

II

Trước khi xét đến cái căn-nguyên tệ hại về sự mật-thám của người mình, ta hãy nên biết qua cái cách cử chỉ của người mật-thám đối với nhân dân và cái lối giao-thiệp của nhân-dân đối với người mật-thám ở các nước văn-minh ra thế nào đã. Ở các nước văn-minh, dân trí đã khai-thông, pháp-luật đã rành rẽ, người nào cũng có cái quyền lợi được giữ, mà người nào cũng có một cái nghĩa-vụ phải làm, trên từ ông quốc-trưởng, thủ-tướng, dưới cho đến bọn tẩu-tốt xa-phu, tuy trật tự vẫn rất là nghiêm, hiệu-lệnh vẫn rất là chỉnh-túc, nhưng ai cũng phải trọn cái nghĩa-vụ của mình, cũng biết giữ cái quyền lợi của mình, không hề khi nào có cái thói cá lớn nuốt cá con; người trên đối với kẻ dưới chỉ thi-hành được cái quyền pháp ở trong cái giới hạn của mình mà không hề dám thị cường lăng nhược; kẻ dưới đối với người trên chỉ phục tùng dưới cái quyền pháp đến hết cái giới-hạn của mình mà không phải khuất mình sợ người; người mật-thám đối với nhân-dân, nhân-dân đối với người mật-thám cũng theo một cái thói thường như thật; người mật-thám đối với nhân-dân có cái quyền lợi của người mật-thám là được thay mặt pháp-luật mà tra xét những điều ẩn lậu, trốc nã những kẻ gian phi, nhưng cũng không dám trái cái nghĩa-vụ của mình là cái nghĩa vụ phải thành-thực nhân-từ, việc gì cũng cốt lấy cho được thật trạng chân tình mà không khi nào có dối-giá hèm hố, đến nỗi làm nhiều hại cho kẻ hiền-lành mộc-mạc; nhân dân đối với người mật thám có nghĩa-vụ của nhân-dân là phải tuân theo pháp-luật mà thực hành cái quyền lực, giúp đỡ về sự tra xét, trốc nã cho người mật thám, nhưng lại được có cái quyền lợi có thể ủy thác tính-mệnh tài-sản cho người mật-thám là người đã nhận cái trách-nhiệm bảo-hộ cho mình, hoặc giải quyết cho mình những cái tình tiết nghi nan, hoặc trích phát cho mình những chuyện lừa gạt trộm cướp, mà không khi nào được dọa-dẫm nạt nộ đến nỗi phải khiếp oai sợ thế mà nuốt cay ngậm đắng đem đất lời lẽ lại bằng cái của để dành ăn nhịu, góp bao nhiêu nước mắt mồ hôi. Ấy cái cách cử chỉ của người mật-thám đối với nhân-dân và cái lối giao-tiếp của nhân-dân đối với người mật-thám ở các nước văn-minh là thế; cho nên người mật thám đối với nhân dân chỉ có phần làm lợi mà không có điều gì làm hại; nhân dân đối với người mật-thám chỉ được hưởng phần lợi mà không phải chịu phần hại gì, những cái tình tiết nghi nan nhờ có mật-thám mà giải quyết được, những chuyện lừa gạt trộm cướp nhờ có mật-thám mà trích phát được; những người mật-thám thật là những người bảo-hộ rất chắc chắn, rất đáng tin cậy cho tính-mệnh tài-sản của nhân-dân, không có một người dân nào có cái sự khiếp oai sợ thế với người mật thám bao giờ mà không có một người mật-thám nào lấy được của đút-lót lễ lạc của nhân dân bao giờ. Nói rằng người mật-thám là một tay bang-thủ, một bạn chí-thân, cho đến là một vị thần hộ mệnh của nhân-dân cũng không phải là nói quá vậy.

Không nói đâu xa, cứ nói ngay như ở thành-phố Hà-nội và Hải-phòng ta bây giờ, những người Tây, người ngoại-quốc cho chí những người ta mà người nào có am-hiểu pháp-luật, thông thạo quan-quyền thì dùng mật-thám cũng đắc lực lắm, mà ít khi có xảy ra những chuyện phiền nhiễu lôi thôi. Coi thế thì đủ biết những chế-độ trong xã-hội không luận là cái gì, dù là cái hay cái tốt đến đâu cũng phải cho thích-hợp với cái trình-độ trong xứ gây thành ra cái tập-quán người ta thì cái chế-độ đó mới mong có thực-lích thực-lợi mà không đến nỗi sinh ra có điều tệ hại được. Nay thử xét cái trình độ trong xứ mình cùng cái tập-quán của dân nhà quê mình phỏng đã thích hợp được với một cái chế-độ rất mới lạ là cái sự dùng mật-thám cùng giao tiếp với « các quan mật-thám » người mình chưa? Chưa dám với so sánh với người các nước văn-minh, hãy cứ so sánh với những người có am-hiểu pháp luật, thông thạo quan quyền ở thành-phố Hà-nội Hải-phòng ta cũng đã thấy khác xa như một trời một vực, pháp-luật thì không biết, quan-quyền thì không quen, không hiểu chắc thế nào là phải là trái, là ngay là gian, động có việc gì can-thiệp đến chỗ công-môn thì chỉ bằng ở cái thế-lực kim-tiền, cái mưu chước thấy thợ, trông ông thông ông để đã mất xanh mày xám, thấy cậu cai cậu lệ cũng phách lạc hồn xiêu, nữa là đến « các quan mật-thám » là những người có quyền pháp được tra xét, được trốc nã người ta, ở trên tòa Liêm phóng phải vẽ thanh thế thế lắm-liệt biết nhường nào! Các quan phủ huyện, các thầy tổng-lý là những người cha mẹ mình, trên trước mình, tự mình cũng đã coi là có cái oai phúc sinh sát dữ đoạt được mình mà còn thấy phải kiêng nể, phải thù phụng thay, huống-chi cái phận dân kiến cỏ mình thì hai trăm quan, là tiền của chánh-phủ Đức dùng để chi công cho thợ thuyền đình công.

Việc nước Thổ

Báo *Le Temps* có nói ngày 12 Août nghị-viện mới nước Thổ sẽ hội-nghị kỳ thứ nhất.

Trong cuộc bầu-cử mới rồi, dân ba nước Thổ lầm người được nhiều phiếu.

Chánh-phủ Angora quyết-nghị đem tài sản của quốc-gia phân phát cho các quan võ về dự hạ ban.

Quân lính về bị ban đã bắt đầu thải hồi.

Các quan nước Thổ đã chuyển đệ chánh-phủ Angora bản ấn văn của đại-tướng Harrington về việc rút quân ở Constantinople về.

Nước Anh với nước Pháp

Các nơi thân Pháp rất hoan nghênh việc quan Poincaré công-bố các thư trát của nước Pháp gửi cho nước Anh về cái vấn-đề bồi khoản. Các báo Anh nói: Quan Poincaré công-bố như thế, làm rõ cho thiên-hạ biết rằng nước Pháp không có ý muốn giữ bí-mật việc điều-đình với các nước về cái vấn-đề bồi khoản.

Báo *Daily Mail* có nói: Các thư tín của nước Pháp lời lẽ rất hòa nhã, song lại rất là quả quyết.

Nước Lỗ với nước Pháp

Ngày 26 Septembre chánh-phủ nước Lỗ sẽ giao cho tướng-quân Berthelot cái trị của nghị viện Lỗ-mĩ tứ tặng tướng-quân, Trại ấy rộng 160 hectares và lại có một cái vườn cảnh. Trại và vườn ấy sau này đặt tên là xã Berthelot.

Việc nước Bỉ

Ngày hôm nay hồi 9 giờ 30, trong khắp hạt nước Bỉ đâu đâu cũng hồi chuông đề nhắc cho nhân dân đình tâm để kỷ niệm việc nước Bỉ bị tàn phá trong năm 1914. Có bắn súng đại-bác, các nhà máy có rào còi.

M. Forthomme, là quan thượng-thư mới bộ quốc-phòng nước Bỉ đã làm lễ phát-thệ.

Ngày hôm chủ nhật, công-tước Aoste đã giao chiến-thư hội-tinh nước Ỷ cho thánh Dixmude. Công-tước gài hội-tinh bên cạnh cái thập-tự hội-tinh nước Pháp của quan Poincaré tặng thành ấy trong năm 1920.

Bordeaux, ngày 8 Août 1923

Hội-đồng các nhà y-sĩ

Hội-đồng các nhà y-sĩ chuyên-môn của nước Pháp về khoa chữa người điên và khoa chữa bệnh hiểm-nghèo mở kỳ hội-nghị thứ hai mươi hảy để họp tại thành Boserçon, có quan bác-sĩ Henri Colin chủ-trọng. Các nhà bác-học Pháp và ngoại-quốc đều dự hội đông lắm.

Việc nộp than của Đức

Quan đại-tướng Degoutte coi đạo quân trú-binh có hạ một tờ nghị định rằng cấm không được đãi than đá và nhất là khi ở tỏ ra để thì không được đập nhỏ, bằng không thì sẽ phải trọng phạt.

Tại Stromberg

Tại Stromberg có kẻ đặt một cái gỗ lên đường sắt, nhưng trước khi xe hỏa chở hành khách đi qua thì đã biết và cất đi được.

Các sứ-thần Ai-cập

Mahmoud Fakhry Pacha nguyên Tài-chính bộ thượng-thư được cử làm sứ-thần Ai-cập tại Paris và Aviz Izzet Pacha, nguyên Ngoại-giao bộ thượng-thư được cử làm sứ thần Ai-cập tại Londres

Calais, ngày 6 Août 1923

Tại Washington. — Cái tin quan Thống-lĩnh Harding tạ thế, đối với các quan đại-biểu ở Hoa-kỳ thật là một tin không ngờ, vì bệnh trạng ngài không ai cho là nặng cả. Mấy hôm trước thấy ngài bớt thì ai cũng tưởng rằng ngài sẽ khỏi bẩn. Các quan vẫn điện thoại luôn với thành San Francisco, mà có trong nửa giờ đồng hồ được tin ngài tạ thế.

Cái duyên do quan Thống-lĩnh Harding tạ thế cũng y như duyên do quan Thống-lĩnh Wilson trong năm 1919

Ông Wilson ở Washington đi thì chỉ tâm là để giảng hòa cho nhân-dân, nay ông Harding đi về miền Tây cũng là để giảng dụ cho nhân-dân cái quan-niệm cuộc hòa-bình của thế-giới là cốt ở sự hiệp đồng của Mỹ với thế-giới vậy.

Ngày ông Wilson tạ thế thì tính ra đã đi được 8.200 bài-lý và đã đọc được 40 bài diễn-văn, mà khi ông Harding tạ bệnh thì tính ra đã đi được 7.500 bài-lý và đã đọc được 60 bài diễn-văn.

Cắt đám quan Thống-lĩnh Harding

Các quan ở bờ bể Thái-bình-dương bá cáo rằng sẽ đặt một chuyến xe-hỏa riêng chở linh-cữu quan Thống-lĩnh cùng gia quyến và các quan bản ngũ về Washington. Harding phu-nhân vẫn được mạnh khỏe. Thế lệ làm lễ quốc tang vẫn chưa định xong. Thảo phụ quan Thống-lĩnh vì thế mà đau đớn.

Âu-châu điện-tín

HAVAS

Paris ngày 7 Août 1923

Tại hạt sông Rhur

Các quan sứ-thần Pháp và Bỉ nay mai sẽ hội-nghị để bàn về những vấn đề hành chính tại hạt sông Rhur.

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux, ngày 6 và 7 Août 1923

Việc trong các hạt trú binh

Tin Dusseldorf — Trong buổi các quan chức nước Đức và các quan chức về sở Quân-lý hỏa-xa hội-nghị ngày 3 Août mới rồi, hai bên đã điều đình với nhau về việc chở than đến nước Ỷ.

Nhà điện-báo *Havas* có nói viên giám-đốc cảnh-sát bị bắt đã được tha, vì quan chưởng-binh ở Dusseldorf xét trong khi xảy ra việc hành-thích mới rồi, linh cảnh-sát nước Đức có đến cứu ngay những người bị nạn, và đi lấy xe ô-tô để đưa đến nhà thương. Viện xã-trưởng thành Dusseldorf có đến trình với tướng Degoutte rằng ông rất bất bình về cái tội ác xảy ra vừa rồi.

Trong một cuộc hội-nghị của đảng Ly-tri ở hạt sông Rhin, viên lĩnh-tụ tên là Matsse có đọc lời chia buồn với người Pháp, người Đức bị nạn, và có đọc những lời chỉ-nghị cái chính-sách phục thù của nước Pháp.

Tại Wiesbaden, các quan Pháp Bỉ có tịch biên một số tiền rất nhiều triệu rưỡi marks, và một số một trăm bốn mươi bảy triệu, tính ra công được một trăm hai mươi mốt nghìn hai trăm quan, là tiền của chánh-phủ Đức dùng để chi công cho thợ thuyền đình công.

Việc nước Thổ

Báo *Le Temps* có nói ngày 12 Août nghị-viện mới nước Thổ sẽ hội-nghị kỳ thứ nhất.

Trong cuộc bầu-cử mới rồi, dân ba nước Thổ lầm người được nhiều phiếu.

Chánh-phủ Angora quyết-nghị đem tài sản của quốc-gia phân phát cho các quan võ về dự hạ ban.

Quân lính về bị ban đã bắt đầu thải hồi.

Các quan nước Thổ đã chuyển đệ chánh-phủ Angora bản ấn văn của đại-tướng Harrington về việc rút quân ở Constantinople về.

Tin Trung-hoa

Cavite, ngày 3 Août 1923

Trung-hoa với liệt cường

Tin Ha-môn. — Sáng đại bác bắn cả đêm mãi đến sáng mới thôi. Hai chiếc chiến hạm Nhật-bản đã tới nơi. Quân lính của Trương-tác-Lâm bắn sáng vào các pháo-thuyền của chánh phủ Bắc-kinh phải đến Ha-môn.

Tin Thượng cảng. — Hai chiếc pháo thuyền nước Anh Diomède và Fox Glove đã tới Hạ môn để phòng ngừa việc giặc cướp.

Tin Cáp phật-lan. — Trương-tác-Lâm bộ lĩnh cho các quan phải lấy lại của nước Nga những địa hạt đất cận đường hỏa xa Đông-bộ Trung-hoa mà trong các giao ước trước đã nhường cho nước Nga.

Các quan lĩnh-sự nước Hoa kỳ, nước Anh, nước Pháp và nước Nhật phản đối việc Trương-tác-Lâm đóng quân ở các địa-hạt thuộc về đường hỏa-xa Đông-bộ Trung-hoa. Các quan đồng đều chăm vào cái tờ dụng văn tự đã cấn nhân địa-hạt ấy.

Ngày 31 Juillet 1923

Hương-cảng độc-điện

Tòa đại nguyên-soái đã dự bị thiết lập chánh-phủ Tăng-Kỉ Bình vậy Sơn-đầu.

Tin Vương-thừa Mân

Có tin rằng Vương-thừa Mân muốn tự nhận làm chức nội-các tổng lý, để chấp-hành chính quyền.

Tòa Nội-các mới

Tào-Côn và Ngô-bội-Phu đã đồng ý định mời toàn thể bọn ngoại giao sang vào tòa Nội-các mới. Chiang-nai-Khánh, Cố-duy-Quân và Vương-khắc-Mẫn đều vào tòa Nội-các.

Kế sách của Ngô-bội-Phu

Ngô-bội-Phu định đối với Phụng-thiên và miền nam, đồng thời tác-chiến, lại chú trọng một tỉnh kia ở về hạ-du sông Trường-giang.

Tin Vương-kiến-Thần

Vương-kiến-Thần thua trận, đã rút quân về Thay-xương. Ngô-bội-Phu điện cho thuộc-hạ quân đi tiếp-viện.

Trung-Mỹ giao-thiệp

Ngô-bội-Phu sai người sang Mỹ mua lục-khí-phóc. Các báo quán nước Mỹ đều phản-đối.

Vấn đề tuyển-cử tổng-thống

Ngô-bội-phu khuyên bảo Tào-Côn rằng bọn nghị-viên nay ở mai đi, khó thu hiệu-quả được, chi bằng ta bỏ đem cái phí tuyển-cử mà sung vào quân-phí bây giờ. Trước chờ-biến sau tuyển-cử, sao bằng trước dẹp-bình sau tuyển-cử vậy.

Ngày 1er Août 1923

Hương-cảng độc-điện

Tòa đại nguyên-soái đã đến Bắc-kinh, khai liên-tịch hội-ngị, để bàn về việc quân-sự tiến-hành. Liên-quân đã chiếm-lĩnh Đăng-tuyền, Lý-cần-Văn trốn đi.

Tin Tào-Côn

Tào-Côn điện cho nội nghị-viện, giục mau mau chế-định hiến-pháp, và có nói rằng cái địa-vị cá-nhân không nên tranh-cạnh, mà cái trách-nhiệm quốc-dân thì cần phải giữ trọn vậy.

Vương-khắc-Mẫn từ chức

Vương-khắc-Mẫn đã xin từ chức, đảng Bảo-định định chọn trong bọn người Trương-Hi, Phan-Phục, và Uông-sĩ-Nguyên, lấy một người thay Vương-khắc-Mẫn.

MỘT SỰ TIẾN-BỘ TRONG NGHỀ VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Nay mai các nhà giám-định bộ Hàng-không và bộ Hải-thuyền sẽ thí-nghiệm một phương-pháp mới sáng-kiến được. Nước có phương-pháp mới ấy những indông-điện đình gởi đến đâu nào, xe đi thẳng được đến đó ấy, dọc đường có gặp indông-điện của các đồn khác phát-hành, cũng không bị ngăn trở hoặc rối lẫn.

Mới đây đã thí-nghiệm gởi một bức vô-tuyến-điện từ New-York đến một đồn vô-tuyến ở Âu-châu cách cái phương pháp mới ấy, thì ở đồn vô-tuyến-điện ở Âu-châu dùng một thứ máy riêng in được nguyên cả chữ, Máy gởi bức điện-tín ấy lại đặt ở một nơi thường có indông điện đi lại như mắc cửi, thế mà indông ấy cứ đi thẳng đến nơi đến chốn không có điều gì ngăn trở cả. Các nơi gởi vô-tuyến điện ngày nay, thì ở Mỹ chăm gởi tin đi Âu-châu nhiều đến nỗi phải nhắc đi nhắc lại một vài lần, mà lại phải là người sành nghề làm mới coi-sóc lại được không sai. Nay phát minh được cái phép mới này, ngoài vô-tuyến điện lại được tiện-lợi lắm lắm.

Cái phương pháp mới ấy là do một người Pháp tên là M. Yves Maroc phát-minh ra.

Cái ảnh-hưởng của điện khí

Đã mấy mươi năm nay, ở nước ta, các thành-phố lớn, điện khí dùng ra làm nhiều việc lắm, ai cũng lấy làm tiện lợi vô cùng. Nhưng phải hiểu rằng việc gì cũng thế, có cái lợi thì cũng có cái hại nó pượn ở trong, như là khi dây điện xét dính vào người, hay là khi mình cần lỡ phải dây điện, đó là sự hại hiểm nghèo ai cũng thấy; còn có cái nạn vô miệu vô thân thì chúng ta, tai hay-là điện khó hiểu lắm.

Một nhà báo bọn Pháp đã làm được nhiều công việc lớn lao, tới cả danh giá người Đại-pháp ở bên nước Hoa-kỳ mới đây cũng vì nước Pháp trong mình không được khỏe. Ông tưởng rằng vì ở thành New-York các công việc đùng điện khí nhiều quá, cho nên cần lực của ông bị hư hỏng đi. Lời khi luận lý làm thành ra một cái vấn đề, quan bộ, không những là nói rõ người ở các dan-thanh Hoa-kỳ mà cả đến người ở lĩnh thành lớn các nước khác điện khí cũng đang ra làm nhiều công việc lắm.

Điện khí dùng làm ra các thứ máy, như là giây thép giây nói, máy đèn, xe điện vân vân có động hễ gì đến cơ-thể những người ở trong lĩnh-thành không? Có, ai nào làm ra thứ được sức mạnh khỏe của người không? Tôi tưởng có thể trả lời rằng hai câu nói lấy một cách quả quyết rằng: Có. Ai cũng biết rằng dây không phải là nói về cái nỗi-lo của điện khí trước đây hồi ngày vào một người về tinh dùng vào cái đây sắt có điện khí ở trong. Dây là nói điện-khí dùng trong đèn thành ra hình có cái hại gián tiếp động hễ đến sự mạnh khỏe của người ở dan-thanh vậy.

Điều lý không còn ngờ gì nữa, nhất là vì cái lẽ may: Khi nào điện-khí mạnh lên hoặc yếu đi, thì ở sức đèn chạy hay là tính không chạy nữa thì đã có ghi bề có tính truyền được tốt có sự động hộ về điện rồi; trong mình người ta, các cơ-thể nước rỉ từng ngày, ngấm vào một thứ nước lỏng mặn, lại là một vật chất truyền điện khí rất mau.

Cho nên khi điện chạy vào cơ-thể ta thay đổi, khi chúng ta quay cái máy vặn đèn điện, khi xe điện chạy gần chúng ta, hễ khi nào chúng ta thoa cái máy nói, thì chúng ta ngửa trong

mình vì điện khí mà cũng cảm động rất kích liệt. Điện-khí mạnh chừng nào và gần chúng ta chừng nào, thì sự cảm động lại càng mạnh hơn chừng ấy.

Ở New-York treo cột trong nhà hằng sắt tất cả, mãnh lực điện-khí lại còn mạnh hơn ở các nơi khác.

Điện khí có cái tính tương-cảm với thân người, tất có động hộ đến thân người. Vì thế mà sinh ra cách chữa bệnh bằng điện khí. Bệ người đau vào trong một cái lồng (cho động đến người), dùng điện-khí thật mạnh mà lại giáo-đoạn luôn cho vào trong cái lồng ấy. Trong hồi làm như thế, người ta xét được rõ ràng nhiệt-khí của người đau, cốt tiết chuyển động thế nào và huyết-quản nở-nang thế nào. Trong khi làm như thế, thì huyết-quản thường bay chạn lại. Ấy thành phố và nhà minh ở cũng vì như một bộ máy chữa bệnh to lớn, những người ở đó, người nào huyết-quản nở nang lắm thì có ích, còn những người khác thì có tổn.

Và lại điện-khí cũng có động đến gân, đến bắp thịt và chính đến cả tư tưởng nữa. Đời khi sinh ra buồn ngủ, sinh ra chóng mặt v. v. toàn là tây theo luồng điện khí mà sinh ra cả. Và lại, điện khí chạy ở trong thành có cảm động vào mình chúng ta cũng tây từng khi mà thay đổi nhiều. Vì thế ở trong cái phạm-vi điện-khí mãnh liệt cũng có khi hay, cũng có khi dở cho những người ở thành phố. Điều ấy thật thế, không nên coi cái hiện-nghiệm ấy làm thường. Những người ở tỉnh thành cũng có người bị hại về điện-khí, cũng có kẻ được hưởng cái lợi về điện-khí.

Cứ xem như lời của nhà bác-học Đại-pháp nói như thế, thì điện-khí có ảnh hưởng với mình chúng ta mạnh lắm!

X

HÀI ĐÀM

Bữa nào cũng xơi giá-cầy!

Ông Mỗ bạn tri-kỷ với cô Dần nọ. Một ngày hai buổi đi làm về, ông thường đến nhà bạn « chơi » cơm. Bữa nào ông xơi cơm cũng thấy món giá-cầy. Một hôm ông hỏi: « Mình ơi! sao mình hay ăn giá-cầy thế? Chẳng bữa nào là tôi không thấy món đó, mà nếu lại có phần ngon hơn là ở nhà tôi nữa! »

Bạn cười mà nói: « Mình đã vào tay đi chơi cô Dần sành mà không biết à? Thế mình đã quên ngày trước những khi mình đến hát nhà tôi, mười thìa rượu tôi mời mình thì đến chín thìa đổ ra các bát đĩa, là để làm gì, mình biết không? »

Ông Mỗ còn đang nghĩ chưa ra thì bạn đỡ ngay nhời: « Đề quan-viên không xơi được tất phải bỏ; mà những món đó, ăn đánh đổ rượu đem nấu giả-cầy mới tuyệt ngon là.

Yên-Sơn

VỊ ĐI XA MA BAN,
DỊP TỐT NÊN MUA NGAY!

Một cái xe ô-tô kiểu nhỏ, 2 chỗ ngồi, chạy còn tốt lắm, đèn điện.
Giá: 800$00
Hỏi tại: Xưởng AVIAT, Hanoi.
3642

THỦY-THỦ VÀ HÀNH-KHACH GIẾT LẪN NHAU Ở GIỮA BỂ

Viên phóng-sự tại New York của nhà báo *Times* có thuật việc thủy-thủ và hành khách một chiếc tàu nhỏ nước Anh tên là Mary Béatrix giết lẫn nhau ở giữa bể.

Tàu ấy khởi hành ở Havane ngày 8 Mai. Trên tàu có hai chục người hành khách Trung-hoa.

Bọn hành khách có mà-cả với chủ tàu phải chở giấu họ đến một nơi kín thuộc về bãi phận Hoa-kỳ. Tàu rời neo đi, rồi trở ra thì nào không rõ. Sau thấy tàu cứ đi đi lại lại ở gần cửa bể Sandy Kook mà trên tàu không có ai cầm máy.

Một chiếc tàu Hoa-kỳ thấy lạ, bèn vận máy đến nơi xem sao. Đến nơi thấy trên tàu có mười lăm người Trung-hoa đói lả cầm rễ ra đó, không ai biết nói tiếng Anh cả. Trên boong có vết máu, và một con dao cạo rây máu.

Sau bọn Trung-hoa nói với một người thông-ngôn rằng họ có mà-cả với người chủ tàu chở giấu họ từ Havane đến một chỗ nào gần New York thì họ giả mỗi người là 500 đồng. Thương bọn này buộn rượu lậu bắn thôi.

Nhưng nhà thương-chính Hoa-kỳ đã phòng cẩn mật lắm, nên viên chủ tàu không ý được lối bọn với họ.

Viên chủ tàu bèn lên một chiếc tàu khác nói dối rằng đi xếp gặt mọi việc để đưa bọn hành khách ấy lên trên bộ. Hành khách đợi mãi không thấy chủ tàu trở lại. Trong khi ấy thủy-thủ trên tàu đòi được thêm tiền mới đem khách lên bờ. Vì vậy hai bên thành ra việc đánh lộn nhau. Bốn người mọi đe làm bếp ở tàu và năm người hành khách Trung-hoa bị hại, tử thi đã ném cả xuống bể vào vùng Sandy Kook.

Ba người trong mười lăm người Trung-hoa còn lại đã phải đem vào nhà thương phục thuốc. Một người gẫy hẳn mất một cánh tay.

Cuộc thi thơ

Của Noé-xuy-Quyên sẽ-si

Thơ thi

CCLVI

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Đạo Khổng này nơi kỷ-niệm chung.
Trải mấy bể dâu trên đất Bắc,
Vẫn còn bia miếu dưới trời Đông.
Văn-minh hãy rỡ-ràng đền Thái-học,
Cơ-chỉ còn in dấu Lạc-hồng.
Quốc-túy, ai ơi, gìn giữ lấy,
Cũng như sông Nhị với non Nùng.

CCLVII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long
Văn-miếu từ xưa cõi Lạc-hồng.
Gác thành uy nghiêm nền đất Bắc,
Bia hiền rực rỡ vẻ trời Đông
hoa thơm đàn hạnh bờ sông Nhị,
Hương ngát rừng nho ngọn núi Nùng
Ngẫm cảnh đông lòng hồn tổ quốc,
Bên tường Mỹ vũ trận Âu-phong

Bùi-thị-Mỹ, Bắc-kạn.

CCLVIII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng long,
Chất ngất cung tường trấn cõi đông
Trải mấy hồi minh nên giáo hóa,
Biết bao vương đế lễ tôn sùng.
Văn-minh những nối muôn đời trước,
Đạo thông càng truyền một chữ trung.
Giờ Mỹ mưa Âu xao xác mãi,
Ngọn ngạ miếu mạo đội thanh không

Châu-v Chuẩn,
Thừa-thiên — Huế.

CCLIX

Nghìn năm văn vật đất Thăng long,
Miếu Khổng xưa truyền khắp Á-đông
Nền Lý bia Lê khuê rạng vẻ
Bát Nàng nghiêm Nhị. Sĩ khơi dòng.
Bên tường mấy hiện hình cân thẳng,
Trước Giám trăng soi khí vẫn hăng
Nữ giới mừng nay tân học rộng,
Lý luận càng trọng nói nho phong.

Ng-kim-Chương
68, Rue des Changeurs Hanoi

CCLX

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Rạng vẻ con Tiên nối cháu Rồng.
Nàng Nhị học vấy nên Khổng miếu,
Từ Thà tô điểm thói nho phong.
Mở đường học-thức vùng Nam-Việt,
Trỏ nẻo tương-lai giống Lạc-Hồng.
Dựng đặp công trình từ Lý trước,
Tang thương mấy độ vẫn tôn sùng.

Tam-son, Nguyễn-Đỗ
Service d'études — Vinh.

CCLXI

Nghìn năm văn vật đất Thăng long
Thăng cảnh danh lam thực lạ tầng.
Mấy ngọn đền xa nên đạo Khổng,
Giảm hàng bia đá để nho phong.
Nẩy nguồn thi lễ in dòng Nhị,
Khơi mạch thư hương tọc nải Nùng
Khéo tỏa lưng trời hồn thi sĩ
Á Âu hâm mộ bực tôi trung.

CCLXII

Nghìn năm văn vật đất Thăng-long,
Được về danh lam nức tiếng Rồng.
Cỗi Mạnh trang hiền làn khói tỏa,
Nguồn Trình hiếu thuận xa hương vòng.
Kia nền khoa giáp in hồ biếc,
Nọ gốc thư hương kiắc bảng hồng.
Danh thắng một bầu non với nước,
Trải bao thế-kỷ dấu nho phong.

Nguyễn-văn-Chỉ
40, Rue des Médicaments, Hanoi

CCLXIII

Nghìn năm văn vật đất Thăng-long,
Văn-miếu đôi đời với núi sông.
Lê, Lý cung tường còn dấu đỏng,
Thành hiền linh sáng một lòng trông
Khúc sơi sông Nhị hình thêm bẻ,
Đầu ánh non Nùng nắc nẻn trong.
Mưa gió xưa nay cơ chỉ vững,
Lòng thành quê Lỗ tỏ đâu hay không.

CCLXIV

Nghìn năm văn vật đất Thăng-long.
Miếu mạo lom nên đề nhớ công.
Một mối cương thường cơ chỉ ấy,
Muôn thu lễ giáo bắc Nam cùng.
Gió xuân sẵn thoảng dòng sông Nhị,
Mô hạnh khua vang ngọn núi Nùng.
Trời Lý đang tay long hái mãi,
Còn nghe đón hát tiếng văn-phong.

Lê-tích-Nguyên
làng Nhữ-nam, Bắc-giang

CCLXV

Nghìn năm văn vật đất Thăng-long,
Cổ miếu Văn-tuyên sừng ở trong
Triều Lý dựng nên nền miếu lại,
Nhà Nam nơi đứng thành hiền chung.
Cang thường chói rạng gương kiên-cổ
Công đức nêu cao cõi bắc đông.
Còn đất còn trời còn đạo cả,
Hoàn-Khôi chưa để dứt nho-tông.

Lâm-tấn-Phát
Bà-tòn, Nam-kỳ

CCLXVI

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Miếu mạo gây nên biết mấy trùng.
Rực rỡ cung tường từ Lý-đế,
Thơm tho đạo mạch khắp non Nùng.
Kia bia ghi tạc gương kim cổ,
Nọ cột lưu đề dấu đỉnh chung
Còn nước còn non còn cảnh ấy,
Còn nhiều con cháu lễ còn đông.

Đặng-v-Kính
12, Rue Davigneau, Hanoi.

CCLXVII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long
Miếu mạo nền xưa tự Lý công.
Chín nhận cành tường nên phú mỹ,
Ba lần cửa mở vẫn tôn sùng.
Kia làn bể học đông như Tứ.
Nọ cảnh rừng nho tốt Lạc Hồng.
Hỡi khách thu-hương qua Hậu-giám,
Dừng chân đứng lại ngẫm mà trông.

Đặng đình-Tấn
12, Rue Davigneau, Hanoi

CCLXVIII

Nghìn năm văn vật đất Thăng long,
Cái gốc rừng nho bỏi đầy trồng.
Nền đạo trần hưng từ họ Lý,
Lòng hương sùng bái của con Rồng.
Một giảng tưởng tưởng sân thi lễ,
Với nhận ngày ngà chốn Nhị Nùng.
Đàn hạnh ai thăng cây cỗ-thụ,
Bỗi người ấn quả nhớ hay không?

Dương-lật-Trai
Làng Ỷ-la, Hà-đông

CCLXIX

Nghìn năm văn vật đất Thăng-long,
Mảnh mạch từ đây có phải không?
Thi lễ qua Tần thêm thịnh đạt,
Cung tường từ Lỹ ngát tôn sùng.
Giờ mưa lần trải trời Âu Á,
Bương khói xa đưa đất Nhị hàng.
Còn lễ thói lao con đạo thắng,
Ai non đôi vách Khổng dấu con phong

Dương quảng-Hiên
Làng Ỷ-la, Hà-đông

CCLXX

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Văn-miếu là gương kỷ-niệm chung.
Chân cột Lý Lê con mối đắp,
Mặt bia hoang-bảng lớp rêu phong.
Nguồn Thà dấu đắp dòng sông Nhị,
Sao Bắc còn soi đỉnh núi Nùng.
Bể học dù xoay theo quả đất,
Còn Khuê-văn các bảng giăng lồng.

Nguyễn-khắc Đạt
Làng Bình-hồ, Hưng-yên

CCLXXI

Nghìn năm văn vật đất Thăng-long,
Văn miếu đâu hơn chốn Nhị-Nùng.
Thành triết thờ trên hương khói tỏa,
Khoa danh khắc dưới đá bia giồng.
Học sang buổi mới, nền gì cũ.
Vận gặp khi cùng, đạo vẫn thông.
Trải bốn triều ray đi tích đỗ.
Xuân-thu đình lễ rút tôn sùng.

Lê-bái Kinh
Làng Bình-vọng, Hà-đông

CCLXXII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Phố giám tường mây miếu điệp trùng.
Bia tực Lý Triều ghi tích lại.
Đền xây Kiều mẫu phụng thờ trong
Trước trông sông Nhị dòng thêm tạo.
Sau tựa non Nùng cột khó-công.
Ngoài cảm trăm năm hương khói tỏa,
Kim-ngưu, Hoa-kiểu học tấp đông.

Hưng Ký
Avenue Général Bichot, Hanoi

CCLXXIII

Nghìn năm văn vật đất Thăng-long,
Không-miếu thờ chung giống Lạc Hồng.
Tiến-sĩ bia đề rêu phủ kết,
Khuê văn các vẻ sắc phai hồng.
Suối Thà lan chảy theo dòng Nhị,
Non-giáo tôn sùng ngất nải Nùng.
Cảnh cũ sửa sang người gốc học,
Tiếng thơm ghi lọc với non sông.

Ngô-thái-Điểm
49, Route de Sinh-từ, Hanoi

SỰ GIÁO-DỤC ĐAN BÀ CON GAI Ở PHI-LUẬT-TÂN

Ở xứ Phi-luật-tân, giáo-dục phát-đạt, không những về phương-diện con trai, mà đến phương-diện con gái cũng thấy tiến-bộ lắm. Những trường học trong xứ, trừ một số ít trường nữ-học tư lập, còn bao nhiêu trường công thì nam nữ đồng học cả. Việc giáo-dục dân bà con gái chú-trọng về một khoa gia sự, trừ mấy khoa-học cơ-bản là khoa luân-lý, khoa toán-pháp, khoa lịch-sử, khoa địa-dư, năm thứ nhất thì tập làm sổ sách giản-dị, năm thứ hai thì tập khâu vá, năm thứ ba thì tập may thêu, đến năm thứ tư thì tập may thêu gia-sự và cách nấu nướng, sau đến lớp tiểu-học phổ-thông và lớp cao-đẳng phổ-thông cũng đều chú-trọng về gia-chính, nữ-công cùng những phương-pháp quản-lý gia-đình. Các trường sư-phạm, về các khoa khác thì kiêm-thu cả học trò con trai con gái, duy khoa gia-sự thì chỉ lấy học trò sư-phạm con gái, định kỳ học là bốn năm, tốn-chí cốt bồi-dưỡng lấy những giáo-viên dạy khoa gia-sự, trường đại-học là cơ-quan giáo dục tối cao trong toàn xứ, tổ-chức hoàn-bị lắm, trừ một ban nông-lâm, còn các ban khác đều có học-trò con gái cả; hiện trong trường đại-học hãy giờ có hơn năm ngàn tên học-trò, trong đó một phần năm là con gái; cứ số điều-tra trong năm 1918, học-trò toàn xứ cộng 789.046 tên, trong đó học trò con trai 472.762 tên, còn học-trò con gái cũng có đến 316.284 tên, thế đủ biết cái địa-vị đàn bà con gái Phi-luật-tân ở trong giáo-dục giới vậy.

VIỆC HANOI

Giá bạc. — Kể từ ngày 8 août 1923, giá bạc ở kho Nhà nước định là 8! 60.

Thị-giá quốc-trái. — 3°/o 56 85. — 5·/. 1918 1916 75.45 — 4/ 1918 62.46 — 5·/. 1920 91, — 6·/. 1920 88.75.

Tin tàu. — Tàu *André Lebon* ở Singapore đã chạy ngày hôm qua 7 Août 1923 hồi 12 giờ ruỡi.

Ngài thân lâm quan Toàn quyền Merlin. — Phủ Toàn-quyền đã định các thể lệ về sự nghênh tiếp quan Toàn-quyền Merlin tại Nam kỳ như sau này:

Khi tàu *André Lebon* tới bến thì ở tàu kèo có hiệu của quan Thủy-quân đô-đốc Đô-gê-pháp sẽ bắn 15 phát đại bác chào. Khi quan Toàn-quyền ở tàu xuống thì quan quyền-Toàn-quyền quan Phó Toàn-quyền quan Thống-soái quan Thống-đốc Nam-kỳ và Hội-đồng thành-phố sẽ ra đón ngài. Lúc ấy súng đại-bác ở trên bờ lại bắn một hồi 15 phát đại-bác nữa.

Quan xã-trưởng Saigon sẽ thay mặt thành-phố đọc bài chúc mừng quan Toàn-quyền. Rồi ngài trở về phủ Toàn-quyền để tiếp các quan tại phủ ngài Khánh-hạ.

Tháng thường trong hàng Bắc-đẩu bội-tinh. — Có tin rằng quan quyền Toàn-quyền Bandoin và quan Thống-sứ Gueude hiện đang ở Pháp được thăng tam-hạng Bắc-đẩu bội-tinh (Commandeur de la Légion d'Honneur).

Các quan đi đón quan Toàn-quyền Merlin. — Quan cai-trị Valette phủ Toàn-quyền đã đi đón quan Toàn-quyền thực-thụ tại Singapore.

Tàu *André Lebon* quan Toàn-quyền đi, chừng 4 giờ chiều mai thì tới Saigon. Quan Khâm-sứ Pasquier ở Trung-kỳ và quan Khâm-sứ Besse ở Ai-lao cũng đã vào Saigon để đón quan Toàn quyền.

Quan cai trị Châtel, Công-sứ Nghệ-an, nguyên chánh văn-phòng quan cố Toàn quyền Long, hiện đang ở Saigon để đón quan Toàn-quyền mới thì sẽ cùng đi với ngài ở Nam-kỳ ra Huế, khi tới Nghệ-an thì quan cai-trị Châtel sẽ ở lại nhận chức mới.

館印證嚴局書修淦華
TÂN-ĐÀ TU-THƯ-CỤC
NGHIÊM-HÀM ẤN-QUÁN
58, Rue du Coton, — Hanoi
Téléphone N° 346

QUẢNG CÁO

Tân-Đà Thư-Điếm tôi, nay hợp cùng ông Nghiêm-Hàm là người có nhà in, để tiện làm các công việc trước thuật. Nay về sau phàm các sách vở gửi bán bản-quyền, hoặc in chia lãi, cùng là các thứ thư-từ về việc biên-tập, xin các ngài cứ gửi cho tên tôi là Nguyễn-khắc-Hiếu, 58 rue du Coton Hà-nội, còn các giấy hỏi về việc thuê in cùng là mua các thứ sách vở giấy mực, xin gửi theo tên ông Nghiêm-Hàm.

NGUYỄN-KHẮC HIẾU Cẩn cáo

Nay tôi mới mua một cái nhà in của ông François Moron, hợp cùng ông Nguyễn-khắc-Hiếu là người có Tân-Đà Thư-Điếm để làm các công việc trước thuật; ngoài ra, có nhận in thuê các thứ sách vở giấy mà, bán các thứ sách vở giấy mực. Vậy phàm thư từ hỏi về việc thuê in, cùng là mua hàng hóa, xin các ngài cứ gửi cho tên tôi là Nghiêm-Hàm; còn các giấy hỏi về việc biên-tập, xin cứ gửi theo tên ông Nguyễn-khắc-Hiếu.

NGHIÊM-HÀM Cẩn cáo

3649

Nguyệt-thực. — Tòa Đốc-lý có được tin của bộ Lễ báo cho rằng cứ như tờ trình của quan Khâm-thiên giám thì đến ngày 26 Août này tức là ngày rằm tháng bảy, vào khoảng từ 5 giờ đến 7 giờ tối có nguyệt thực. Hôm ấy ở Huế sẽ thấy nguyệt thực từ đầu đến cuối rõ lắm. Mặt trăng chỉ bị che lấp trong 8 phút 20 giây thôi.

Tin đường sá. — Đường thuộc-địa số 3 Hanoi đi Đa-phúc đã đi lại được rồi.

(Xem trang thứ ba, cột thứ hai).

Số 27

NỮ-HẢI-TẶC

(Trinh-thám tiểu-thuyết)

Phạm-văn-Chu dịch thuật

Cao-tân Thiên-lăng cùng Chi-phố Trung-tá vừa nghe tiếng tàu chạm vào đá, vội vàng vùng đứng dậy, bọn thủy-thủ ùa ào như ong vỡ tổ, nhao nhao lên rằng:

Chạm phải tiêu thạch! Chạm phải tiêu-thạch!

Tàu nghiêng vén tháng, nước bể trên vào, tiếng nước ào ào, bắn vọt lên như mấy phun nước. Ngọn nước tung chừng trời, sẵm sầm đổ lại. Bọn thủy-thủ tản loạn chạy lên bờ. Con người rừng cũng hoảng hồn ở trong khoang chạy ra, chồm lên trên đảo.

Thiên lăng chạy miết lên bờ, may thoát khỏi vòng nguy hiểm. Trông sau nhìn trước bỗng thấy hai con vật, con này lớn thì con khác xuống, con nọ tiếp thì con khác lại, nhìn kỹ thì ra con người rừng đương đánh nhau với một con chó đỏ. Thiên-lăng quát to một tiếng, xông lại cứu giúp cho con người rừng. Bỗng thấy như mới lần nhớp nhoáng, vụt thằng đến mình, nghiêng mình tránh ra, thì một chiếc dao lưỡng ở đâu lao lại suýt qua mặt. Con dao sáng quắc cả mắt! Thiên-lăng rùn cợ, không biết ra làm sao! Bỗng lại nghe có tiếng quát lên rằng:

Cao-tân Thiên-lăng! man mau trả lại lang-quân ta! man mau trả lại lang-quân ta!!!

Thâm-tuyết-tử ở đây chớ đợi nhà ngươi đi lần lắm!

Thiên-lăng quát lên rằng:

Phu-nhân đã quên tạc đạn rồi sao?

Vừa nói vừa đợ tay rỏ bóc khăn là. Ngờ đâu hai cánh tay đã như người trói chặt. Hoa-phòng Toái-lăng đứng sau, bấy giờ đã nhanh tay nắm lấy hai tay Thiên-lăng, Thiên-lăng đành bỏ tay chịu chết.

Hoa-phòng khúc khích cười mát, rồi lại nói bỡn rằng:

Cái công dụng của tạc-đạn, nay có làm gì được ai chăng? trong hội chơi vườn nhà Hoa-thôn bé-tước độ nào, tôi đây còn nhớ!

Thiên-lăng kêu to lên rằng:

Người rừng man mau lại!

Sang con người rừng đã bị chó của đốt cổ chết lăn ra rồi!

Thiên-lăng lại ngẩn lại trên tàu mà gọi rằng:

Các người mau mau lại cứu cho Thủ-lĩnh!!

Trông ra bóng nắng đã cao, sương mù tan hết, khói lên mặt mũ bốc ngọn chảy ngùn ngụt, như sóng sa, như khói tỏa, chiếc tàu Phi-tiến đã hòa ra chiếc Phi-đinh, bay bổng tung trời!!!

Chi-phố phu-nhân thanh trí mau tay, thêm thế nắm dao đâm thẳng vào ngực, miệng thương vợ mau hãng hộc chảy ra đầm đìa Thiên-lăng nằm chết hai tay lại, mồng tay hãm sâu vào thịt, rồi ngã vật người ra!!!

Bấy giờ có một ông già, vác súng đi từ trên đảo xuống, miệng huýt còi gọi chó đốm, vuốt vỏ vào đầu con chó mà bảo rằng:

Mày hôm nay đã bảo được cơn nhỏ!

Con chó chồm lên nhảm xuống, lấy hai tay ôm lấy đầu nhảy nhót, ra rằng vui mừng!

Nguyên trước Hoa-thôn bé-tước có chăn nuôi bầu một phái trống vào con người rừng, chỉ huy, chạy như điên đốt, nhưng vì cách những bụi rậm, phu-nhân ngờ không được rõ ràng! có phải hay không? giận không sao bước một bước đến ngay trước mặt.

Một lúc, quả thấy Trung-tá đến, Thâm-tuyết đi sau mừng mừng rỡ rỡ, cất tiếng ran ran mà hỏi rằng:

Lang-quân lên nay vẫn được bình yên, thiếp những tưởng hiệp này chắc không sao cho được gặp mặt!

Trung-tá lặng nằm chặt lấy tay Thâm-tuyết-tử dịu lời mà nói rằng:

Phu-nhân cũng vẫn được bình yên, sở-phải cùng Hoa-phòng tiến sinh đến đây để nhàng! Vôi hội nay mà sống sót!

Bấy giờ hai người tơ lòng vấn vít, lúc cười lúc khóc, thay đổi luôn luôn!

Một lúc Hoa-p hồng rủng lại tỏ bỏi ân cần, mừng cho vợ chồng Trung-tá và hỏi: Trung-tá được bình yên vạn phúc, nhưng sao hàng Đăng đại-tử lại không cùng Trung-tá ra đây?

Trung-tá chưa kịp trả lời, thì đã thấy Hoa-thôn bé-tước thở chẳng ra hơi tới nơi chạy đến. Bé-tước lới Hoa-phòng rằng:

Hoa-phòng tiên-sinh! Tôi tìm mãi con Đăng-đại-tử nhà tôi, mà sao không thấy, hay là đã gửi nằm xương vô định vào bụng con người rừng rồi! A! đáng kia có một người đeo đai đất một người con gái lại đây, hình như giống con Đăng đại-tử. Tôi tuổi già mắt hèm, tiên-sinh thử nhận kỹ xem sao?

Hoa phòng ngẩn ngơ tưởng kỹ mà rằng:

Phải rồi! Phải rồi! bé-tước không trông thấy người con gái gớt ở bản thoản thoắt chạy lại đó sao? Đó chính là nữ-sứng-tử đã trông về bé-tước rồi nên mới đi nhanh như thế! Người con trai đeo đai đó, tức là một tên Mọi đen ở trong tàu phi-tiến, mà cũng chính là một tay tuy-bột trong Đông Tây điện-bảo, là Tân-tinh Sâm-cát tiên-sinh!!!

Bỗi chưa dứt lời, thì đã thấy người con trai đeo đai giải nàng Đăng đại tử đến. Không kịp chào hỏi ai cả, vội vàng gọi Hoa phòng mà bảo rằng:

Hoa phòng tiên-sinh!! tôi đội ơn của bọn Nữ-hải-tặc, thù đoạn có lẽ phải. nhưng nhọn lắm không?

Bỗi xong hai người cùng một cô cười, ra đàng mừng vui đẻo chí!

Con chó nhảy có công cứu nhỉ; ta phải đi lồng thương nó, mà chăm nom cho nó mới nên.

* * *

Sau đó một tuần lễ, chiếc Khải-toàn đã về đến bến Hoành-tân, Thái-nguyên bát-nghĩa làng cùng Hoa thôn bé-tước phu-nhân, đã được tin mừng ra đón trước.

Tiếng cười nói lao xao, cùng với tiếng nước chảy sóng đào cùng trong họa. Người trong tàu đều hoan hô « Vạn tuế »! gió đưa nước vọng, vang vang như tận lưng trời!

HẾT

SÁCH MỚI XUẤT BẢN

ẤU-HỌC TOÁN-PHÁP

CỦA

NGUYỄN-NGỌC-QUẾ

soạn

Giá 0$30 một quyển

Tiền cước gửi recommandé 0$11

Bán tại Bản-quán và có gửi bán ở các hàng sách.

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

ĐỒNG-HỒ
BÁO THỨC
KIỂU PHÁP
Máy tốt-mà thượng-hạng
Mới có kim có chỉ dạ-quang
BẢO-HÀNH 5 NĂM
Giá . . . . . 5 $ 00
Bán tại hiệu :
A. PERROUD (Nhà xanh)
29, Phố Paul Bert. — HANOI
7009

XIN XEM CHO KỸ

Phần nhiều các quí-khách xem báo thấy có đăng cao-bạch của bản-hiệu, đến khi về mua lại mua ở hiệu thuốc khác, sau nhỡ mà lầm ra không đổi được, lại viết thư trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời kính trình các quí-khách rõ cho và xin các ngài từ rày đã sẽ láng chiếu-cố đến bản-hiệu thì xin nhận rõ :

« Nhà Bán-thuốc Ích Montès có đăng-bố ba chuông mà ở ngay giữa phố Tràng-tiền, số nhà 56, Hanoi. »

Nay kính,
Ích-Montès,
56, Rue Paul Bert, Hanoi.

Phòng khám bệnh
của quan Thầy Thuốc tây

Phố hàng Điếu nhà hòm (Rue des Pipes) số nhà 9, ở Hanoi.

Ngày nào cũng khám bệnh từ 10 giờ sáng đến 12 giờ trưa, trừ chủ nhật và ngày lễ.

Phòng nuôi người bệnh, rất sạch sẽ. Chữa các bệnh người lớn và trẻ con.

LỆ ĐỔI CHỖ Ở

Xin các ông mua báo, khi đổi chỗ ở, muốn báo-quán gửi đến chỗ mới, thì gửi cho báo-quán cả giấy quấn báo, nhắc lại tên của tỉnh hiện đã nhận vào đấy, và gửi theo hai hào (0 $ 20) bằng tem cũng được) để trả tiền giấy quấn báo.

Nếu ai không gửi tiền theo như số đã nói trên sẽ hoãn chậm mất mà không xem.

Tin nước lên xuống

Trên sông Hồng-hà

	7 Août hồi 6 giờ	15 giờ	8 Août hồi 6 giờ
Lao-kay	77.90	77.70	78.10
Yên-bay	28.70	28.55	28.35
Việt-trì	14.15	14.06	13.93
Hanoi	9.75	9.71	9.53
Vạn-yên	8.00	»	7.40
Hòa-bình	6.18	6.10	5.80
Tuyên-quang	7.20	6.78	6.78
Phú-doan	22.82	22.33	21.95
Phủ Yên-bình	1.50	1.40	1.35

Trên sông Thái-bình

	7 Août hồi 6 giờ	8 Août hồi 6 giờ
Thái-nguyên	20.20	21.27
Lim	4.30	
Phả Lạng-thương	5.46	5.00
Đáp-cầu	5.66	5.18
Phả-lại	4.05	3.95

Ngạch quan lại chỉnh đốn lại. — Quan Toàn-quyền đã ký nghị-định tuyển bổ tại Bắc-kỳ, đạo chỉ-dụ của Hoàng-thượng ngày 7 Juin 1923 sửa đổi lại ngạch quan lại Annam ở Bắc-kỳ.

Ngạch ấy nay chia làm bốn hạng là :

1· Các quan Hình.

2· Các quan thẩm phán.

3· Các quan đầu địa-phương (phủ, huyện, châu).

4· Các nha lại.

Trong bốn hạng ấy thì dạy có hạng các quan thẩm-phán là mới, còn thì đại-khái cũng theo như cũ cả.

Các quan thẩm-phán Annam có 9 bậc là một hạng ngoại hạng, ba hạng thượng-hạng, ba hạng thường, một hạng thì sai và một hạng tập sự.

Các quan cố-vấn Annam tại tòa Thượng-thẩm thì từ nay chỉ chọn ở trong các hàng quan thẩm-phán ngoại hạng và quan tuần-phán thượng-hạng hạng nhất mà thôi và cũng được chức tổng-đốc hàm.

Chức tuần-phán tập sự để dành cho những người thiếu-niên quán ở Bắc-kỳ, đỗ tiến-sĩ hay là cử-nhân Luật khoa tại một đại học đường bên Pháp theo như lệ thường mà không được miễn lệ gì cả.

Kỳ hạn tập sự ít là 18 tháng và nhiều nhất là hai năm.

Các quan thẩm phán tập sự hạn trong hai năm phải biết chữ Nho lấy đủ bằng trong việc từ bàn và phải sát-hạch ở một hội-đồng sẽ đặt sau. Các quan thẩm-phán tập sự xét ra là biết chữ Nho rồi mà được giấy tư thì những người có bằng tiến sĩ được thăng thẩm-phán hạng ba và những người có bằng cử-nhân được thăng thẩm-phán tập sự.

Còn chức tri-huyện hạng ba thì từ nay sẽ mở kỳ thi cho những người có bằng cao đẳng Pháp-chính và đã làm thám-tá trong các sở Nhà-nước được ba năm rồi.

Những hàng thám-tá không có bằng Pháp-chính và những hàng thông phán tỉnh đinh đến ngày 1er Janvier năm tây thì chưa quá 40 tuổi cũng được ứng thi.

Các hàng thư-ký các sở cũng các hàng giáo-học quán Bắc-kỳ, làm việc được 10 năm mà có bằng Thành-chung hay bằng Tiểu-học-tây thì cũng được ứng-thi, miễn là không quá 40 tuổi thì thôi.

Sau nếu lại có một hạng không phải thi mà cũng được bổ là các viên chức các sở thuộc về Bắc-kỳ khi nào làm được những sự đặc-biệt gì thì quan Thống-sứ có thể lấy tư cách cơ hội, cái học lực của những viên ấy cũng là thời bạn và công việc trước mà bổ ngay vào ba bậc tri huyện hay là tri phủ hạng nhì.

Cho được bổ làm tri huyện hạng ba, hạng nhì, hạng nhất hay là tri phủ hạng nhì thì 4 những người ấy lí ra cũng phải tòng sự được 6, 8, 10 và 12 năm. Cái sổ bổ-dặc cách ấy mỗi năm không được quá hai người.

Từ nay cho đến khi bổ hết được chức hậu-tuyển tri-huyện thì chức tri huyện hạng ba sẽ chọn ở trong những người thi đỗ tri huyện và những hậu tuyển tri huyện. Cái sổ bổ lấy ở trong hai hạng ấy mỗi năm là bao nhiêu sẽ do quan Thống-sứ định. Kỳ hạn hậu tuyển ít ra là hai năm.

Các hậu tuyển tri huyện cứ lần lượt bổ dần tùy theo với cái sổ tri huyện hạng ba khuyết. Người nào đến lượt mà chưa được bổ tri huyện thì sẽ phải bãi dịch, mà những người trước đã tòng sự trong một sở nào thì có thể lại cho về sở ấy.

Thi thư-ký giấy thép. — Kỳ thi tuyển thư-ký tập sự vào ngạch Bưu-điện ngày 30 Août 1923, vì đơn xin ứng thi nhiều lắm, cho nên đến ngày 10 Août thì sở Bưu-điện sẽ làm sổ những người được ứng thi và không nhận đơn nữa.

Trường học mới. — Kể từ ngày 1er Septembre 1923 trở đi, tại phủ Nam-sách (Hải-dương) sẽ dựng ra một trường Pháp-Việt.

BÁN HAY CHO THUÊ

Có độ 2.000 thước đất, có xưởng, ở số 31, Quai Clémenceau.

Bán một nửa hay cho thuê. Hỏi tại 78, Phố Médicaments, Hanoi. 2636

Đơn kiện tại sở Cẩm. — Bản-quán tiếp được bài sau này, vậy cũng lấy lẽ công bằng đăng báo như đã đăng cái tờ của M. Đức-Long lần trước.

Tôi kính xin quí báo làm ơn đăng hộ tôi mấy lời như sau này lên báo chương để cải chính về cái tin đăng bốm mồng 5 Août vừa rồi. Ông Đức-long nói ở trong báo rằng tôi có việc riêng ngăn trở nên muốn rút phần đông bằng trái-phiếu ra. Xin thưa rằng Không phải là vì tôi có ngăn trở việc riêng gì muốn rút phiếu ra, nguyên là vì tôi thấy hội Tạo-tác-xuất-tô không thành ma cứ để ông Đức-long giữ cái phiếu của tôi mãi thì chắc cũng bận cho ông lắm, nên tôi có đến nhà để xin rút ra, nhưng ông ấy vì ngăn trở việc gì, chắc vì bận việc riêng, nên lần nào tôi đến cũng đều đi vắng, nên tôi phải viết thư recommandé để bạn ông ấy giả phiếu cho tôi.

Hết bao không thấy trả lời, nên tôi mới phải trình việc đó với quan Cẩm.

Còn như ông ấy nói rằng quan trên nói với tôi trả lại phiếu cổ-phần cho người ấy, thì cái việc đó là ở quan trên bắt quan nói với ông ấy, bay là vận ông ấy, bay là bắt ông ấy trả, bay là.. thế nào thì tôi không được rõ.

Nay kính thư,
Ng.-v.-Loay, 44 rue des Radeaux

Việc cướp ở hiệu cầu đất hàng Gai. — Bọn xông vào nhà M. Đỗ-v.-Liên chủ hiệu cầu đối ở hàng Gai số nhà 61 mà trong báo đã nói hôm nọ thì sở Mật-thám bắt được tên Đỗ-v.-Iêu 19 tuổi quán ở Nghi-la-lộ (Hưng-yên) và Ng.-văn-Vĩ 31 tuổi quán làng Hội-xá (Bắc-ninh) tổng giám. Hỏi thì chúng khai rằng chỉ không phải ăn cướp mà đến đòi cái văn-tự cầm ruộng, đến bận chưa trả tiền mà trái chả bắt cầm ruộng. Hôm đó chúng vào đông người là cụ-cọ phá tủ mà lấy cái văn-tự, nhưng không đè nhà chủ cũng không chống cự được mà phải trọng thương.

Việc chết chọt xe hỏa ở Bắc-ninh. — Chiều theo lệnh quan Bộ-lý Hanoi, sở Mật-thám đã cho khám xét về việc một người trẻ tuổi chết chọt xe lửa ở kilomètres 30 + 500 y cộ địa phận làng Nưa tỉnh Bắc-ninh.

Vỡ nợ giả trá. — Quan Dự-thẩm Hanoi đã ủy quyền cho sở Mật thám xét về việc tên Tai-Fa là Khách buôn bán ở hàng Cau vỡ nợ, làm sổ sách giả mạo và trốn biệt mất.

Mất đồng hồ vàng. — M. Laonan Lyeong là người Khách ở hàng Bông số 33 trình mất một cái đồng hồ vàng đeo tay của vợ đáng 100 đồng.

VIỆC BẮC-KỲ

HAIPHONG

Gạo xuất cảng. — Ngày 6 Août 1923 xuất cảng đi Hương cảng 13.340 kilos gạo trắng và 9.100 kilos thóc.

Số gạo chở sang nước Pháp :

Đi Marseille
8365 bao = 741.381 kilos ;
Đi Dunkerque
6690 bao = 593.142 kilos ;
Đi Havre
2230 bao = 197.714 kilos.

Trâu, chó bị bắt. — Sở Cẩm ngày hôm nay bắt được tám con chó ta và một con chó tây chạy không ở đường cái, đưa vào nhà nuôi súc vật.

Lại bắt được cả một con người đàn bà nhưng ở phố Đường-cát cũng đưa vào nhà nuôi súc vật.

Thăng ăn cắp non. — Tên Trần-văn Tiệp, 18 tuổi, đã can án tám lần, nay lại phải bắt vì nó đã móc tủ lấy một cái ví đựng 37 đồng bạc của một viên quan võ người Trung-hoa từ ngày 17 Juillet trước.

Việc vặt ở sở Cẩm. — 1· Người cai thợ nề Bùi-v.-Tân, 41 tuổi, nhà ở phố Sadi-Carnot kiện những tên Bùi-văn-Hoa. Bùi-thị-Cả và An ỷ thế đông người đánh ông ta đau đớn.

2· M. Maroselli ở phố Négrier số nhà 2 bis có đơn trình rằng một con chó săn chừng 6 tháng, lông trắng mà đốm vàng, của ai không rõ, lẫn khuất vào nhà ông đã mấy hôm nay. Ông rất lòng trả lại cho người nào đã mất con chó ấy.

BẮC-NINH

Bẻ vỡ. — Bé Phê-yên thuộc huyện Yên-phong vỡ sáng ngày mồng 7 tây. Về vàng đồ làm ba trăng và lúa năm đều mất cả.

SƠN-TÂY

Chết vì cớ gì ? — Người phu làm cho hội Tập thiện đến trình mới với được ở sông một cái thuyền nan, trong thuyền có cái xác người đàn ông trạc 50 tuổi, cao 1 m 55, mặc quần áo trắng, nằm sấp chết.

Sở Sơn-đầm đã phái người ra khám xét, không thấy có thương tích và giấy căn cước gì, thì để cho phép đem chôn ở nghĩa-địa của hội.

QUẢNG-YÊN

Ai-tin. — Ông Lê-Phúng nguyên huấn-đạo huyện Hoành-bồ (Quảng-yên) lộ thế ngày 3 Août ở nhà tư ông ở chợ Trời (chợ của huyện) để an-táng ngày 5 vừa rồi.

Ông quê ở làng Xuân cầu, huyện Văn-giang (Bắc-ninh), thọ 83 tuổi, mới được hưu-trí đâu năm nay.

Vậy xin có lời khiếu viếng ngài và chia buồn với gia quyến.

SƠN-LA

Trường thừa-phái. — M. Ng.-v.-Tiến, khán hộ thượng hạng nhì, sẽ kiêm việc dạy vệ-sinh tại trường Thừa-phái tỉnh Sơn-la mỗi tuần lễ là hai giờ. Phụ cấp mỗi tháng là 4 đồng.

VIỆC TRUNG-KỲ

THỪA-THIÊN

Xét án mạng. — Mới đây bản-báo có đăng việc án mạng tại làng Phúc-hưng thuộc huyện Phú-lộc có một cái thầy người đàn-bà chết lụ lưỡi nằm dưới khe nước làng ấy và trong mình cái thầy ấy lại có hai ba đồng bằm tím. Làng và thân-nhân cái tử-thi ấy đều khai rằng bị đầm mà chết, nhưng cứ hình tích ấy thì khả nghi lắm, cho nên quan khám không thể nhận cho là chết đầm được.

Bởi vậy mà nay đã xét ra được đầu đuôi và đến sát nhân đã chịu ra thú nhận tội rồi, số-dĩ phải ra thú nhận đây, là nhờ có người trinh-thám ra mới manh lần sau càng. chó cứ như lẽ trước thì án xuýt nữa kết tội cho một người đàn bà chịu tội bà đa giết chết nàng dâu. May thay !

Nay nói lại cho có đầu đuôi thì cái tử thi chết le lưỡi nằm dưới khe đó tức là Thị-Nghẹt là nàng dâu Thị-Mão. Khi huyện và phủ hội đồng đến khám thì Thị-Mão và con trai là tên Phán chỉ sự đưa đòn mà phải khai liều để quan tin, xuýt nữa mà lầm án.

Tên Phán khai rằng hôm ấy chị dâu nó là Thị-Nghẹt đi hái rau heo đã chiều tối mà không về, thì mẹ nó giận, khi chị nó về thì mẹ nó rầy la, chị nó cãi mắng lại, mẹ nó giận quá liền nắm lấy gầu Thị-Nghẹt đè xuống đất rồi lấy chun mà dập vào họng, chỉ có ba cái thì chị nó chết. Mẹ con thấy việc sở dĩ ra như vậy thì giấu không cho ai biết cả, đêm đã khuya thì liều nó cõng thấy chị nó ra khe mà bỏ để phao rằng lội qua khe sẩn chân mà chết.

Khi lấy khẩu cung đến mẹ nó là Thị-Mão trước còn khai không phân minh, đến sau cũng nhận những lời cung khai của con trai nó là phải cả.

Phủ huyện hội đồng tra hỏi đã mấy lần mẹ con Thị-Mão đều một lời trước sao sau vậy. Như vậy, là chính Thị-Mão giết mà đành chết nàng dâu là Thị-Nghẹt rồi muốn thoát tội lại sai con là tên Phán đem thây Thị-Nghẹt bỏ xuống khe để phao là chết đầm. Tay tinh ấy chưng có chưa được xác đáng lắm, song cũng không còn ai nghi ngờ gì nữa. Cái tội Thị-Mão chịu tội giết nàng dâu, cách vài ngày sau thời án đã gần thành, ai còn ngờ án ấy còn có sự lầm được nữa. Nhưng lẽ thay đổi là lời đặt để cả, chớ như nguyên do án ấy lại khác xa.

Số là Thị-Nghẹt hôm ấy đi hái rau khoai tại rẫy khoai của tên Uẩn. Trong khi lượm lặt dây khoai ý ương cũng có cắp nắy giắm ba cả khoai.

(Xem trong tờ tư)

LỆ MUA BÁO

Xin nhắc lại để các ngài được biết rằng : tiền mua báo thì phải trả trước. Vậy các hiệt-quí ông nào mua thì gửi tiền cho : hễ kỳ-lạng số tiền gửi theo giấy mua thì báo-quán không trả lời. — Mua báo thì tính từ tiền bước sang một tháng tây trở đi mới gửi.

Rượu bổ-đào:
TONIQUE TONKINDIS
Có từ chứng-cớ ban khen của HOÀNG-THƯỢNG

Theo tinh tự-nhiên ra ra đây, chữ không nhau có mấy thứ thuốc về những bịnh lạ, làm trò-cười cho trẻ-con và người có trí khôn lắm! Không ai có thể tin được!

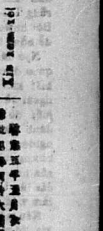
Xin mời lại xem cho kĩ mà coi!

Ngày mồng 9 tháng năm, niên-hiệu Khải-định thứ ba, tức Nhật-các phụng lời chiếu nhà vua :

Chiếu cùng đại-thần phòng văn MONTÈS qui-tộc, có cho nên một tấm rượu bổ để dùng ngự dùng qua rất hay, đáng nên gia thưởng, trước tặng phẩm thì gửi cho qui-thần phòng chế-tạo để tỏ lòng-yêu.

Khâm thử.

Rượu này đã kê-cứu theo thuỷ-thổ và tính-chất người phương Đông mà chế ra, cho nên người bản-xứ già, trẻ, đều dùng được cả! Xưa nay chưa có ai đã dùng mà chê được! *Giá bán rất rẻ: 2$25 một chai lớn; từ sáu chai giở lên sẽ trừ hoa-hồng, tùy theo nhiều ít.*

Bản-hiệu không cần phải vẽ những hình kì-dị làm lạ mắt thiên-hạ và trò-chơi cho trẻ-con, lại kể những truyện khó tin, người có kiến-thức chẳng ai tin được. Đã vậy, giá bán lại đắt quá, mà vị-tất có được công-hiệu cho tính-chất người bản-xứ.

Bào-chế MONTÈS
54, Phố Tràng-tiền, 54
HANOI
Bán xem tiếp theo ở trang thứ tư bộ báo này.

58 9

NGỌC-KIỀU-LÊ

(Chuyện một người nữ-sĩ có tài nhà ngọc phun châu, lại giữ được gia-trung tuyết sạch, đang làm gương cho bọn quần-thoa. Xem chuyện nay thì đủ biết rằng các bậc danh-nhân ở trên thế-giới từ xưa đến nay, đều bởi cái tinh-anh trong trời đất chung đúc mà nên, thợ Tạo hà có phân biệt nam-giới và nữ giới.)

NGUYỄN-BỈ-MỤC dịch thuật

Hôm ấy, *Bạch* thái-thường càng *Dương* ngự-sử tranh-luận về việc làm thơ, có người nhà vào thuật chuyện cho nàng *Hồng-ngọc* biết.

Nàng *Hồng-ngọc* nghe nói, biết *Dương* ngự-sử là người bất-chính, chỉ vì thân-phụ khinh-bỉ hắn quá thì lại gây ra tai-vạ về sau.

Nàng mới sẽ bỏi tên người nhà rằng :

— Thế thì bây giờ lão gia ta đã làm thơ chưa ?

Tên người nhà nói :

—Lão-gia ta nhất-định không chịu làm, bị *Dương* ngự-sử đổ cho 5, 6 chén rượu đấy. Lão-gia tức khí nằm uống luôn, bây giờ quá say, nằm ngủ ở trên sập.

Nàng *Hồng-ngọc* lại bỏi rằng :

— *Dương* ngự-sử cùng *Tô* ngự-sử và *Ngô* lão gia bây giờ đang uống rượu hay là đang làm thơ ?

Tên người nhà nói :

— Các ngài đang làm thơ *Dương* ngự-sử chỉ đợi bổ song thơ thì lại kéo lão gia ta dậy mà đổ rượu.

Nàng *Hồng-ngọc* hỏi :

— Lão-gia ta say thật hay là say giả cách ?

Tên người nhà nói :

— Lão gia ta tức-khí mà uống luôn mấy chén, dầu không say lắm, nhưng cũng đã ngà ngà say.

Nàng *Hồng-ngọc* ngẫm-nghĩ một chút, rồi nói :

— Nếu lão-gia ta đã say thì nhân-người nên rón-rén đến gần, lấy trộm cái mảnh giấy viết dẫn bài đem vào đây cho ta coi.

Người nhà vâng dạ, chạy ra thư-phòng, nhân lúc một người không lưu-ý đến, mới lấy trộm tờ hoa-tiên viết dẫn bài đưa vào cho nàng *Hồng-ngọc* xem.

Nàng *Hồng-ngọc* mở xem, thấy đề-mục là « Tương cúc », liền gọi con nữ-tỳ *Yêu-tố* lấy nghiên bút đến. Nàng tức khắc viết thành một bài thơ « Thất ngôn ».

Nàng *Hồng-ngọc* viết xong bài thơ, lại lấy một mảnh giấy viết thêm mấy dòng chữ nhỏ, giao cả cho tên người nhà mà dặn rằng :

— Nhà-ngươi đem bài thơ này và mảnh giấy này, sẽ rón-rén đến cạnh giường lão-gia nằm, đợi khi lão-gia tỉnh rượu thì đưa để người xem mà phải có ý các-thận, chớ cho *Dương* ngự-sử trông thấy.

Tên người nhà vâng lời, chạy ra thư-phòng, trông thấy *Ngô* bàn làm đang cầm bút sắp viết, *Tô* ngự-sử đang nhìn chậu hoa cúc mà gật-gà ngẫm-nghĩ. Còn *Dương* ngự-sử thì không viết mà cũng chẳng nghĩ, chỉ tay cầm chén rượu, miệng thì lẩm-nhẩm ngâm-nga.

Tên người nhà đi thẳng đến cạnh giường *Bạch* thái-thường nằm. Nguyên *Bạch* thái-thường vốn là người uống được nhiều rượu hãy giờ tức khí uống luôn 5, 6 chén. cho nên hơi ngà-ngà say, nhưng chợp ngủ một chút thì rượu lại tỉnh.

Khi tỉnh rượu rồi, gọi lấy nước trà uống. Tên người nhà rót mấy chén trà bưng đến, *Bạch* thái-thường ngồi dậy, uống luôn hai chén. Tên người nhà cầm bài thơ và mảnh giấy con của nàng *Hồng-ngọc* đưa trình *Bạch* thái-thường.

Bạch thái-thường cầm mảnh giấy nhỏ xem trước, trông thấy trong mảnh giấy có hai ... ng tân nhỏ ... ...

— Tiên-độ làm xong thơ rồi, chỉ vì có *Dương* niên-huynh ngồi đây, nếu đem phô bày, chẳng khỏi lại thêm một trò cười vậy.

Dương ngự sử nói :

— *Bạch* niên-huynh không nên chê nhạo tiên độ. Dẫu niên huynh có thì mắn-tiệp, cũng chưa chắc đã làm nhanh được như thế. Nếu quả làm xong thơ rồi, tiên-độ xin uống mười chén rượu, mà chưa làm xong thì cũng nên trọn với tiên-độ. Trừ 14 chén rượu phạt trước không kể, lại xin phạt thêm 3 chén rượu nữa. Hễ niên-huynh không chịu uống thì từ đây xin tuyệt giao !

Bạch thái-thường cười mà đáp rằng :

— Không muốn làm thì thôi, chớ đã định làm thì làm, can chi phải nói đối !

Nói xong, tức khắc đưa bài thơ ra cho mọi người xem. *Tô* ngự sử cầm lấy, rồi nói :

— Quả nhiên *Bạch* niên-huynh đã làm xong rồi ! Thế thì lệ thật ! lệ thật !

Ngô bàn làm và *Dương* ngự-sử đều xúm lại xem. Bài thơ như sau này :

« *Vàng trắng đua cười mọi sẻ tán,*
« *Trột thu hoa lại đẹp muôn phần.*
« *Vẫn ưa bên rậu tìm cao-sĩ,*
« *Thấp-thoáng trong rèm tưởng mỹ-[nhân.*
« *Yêu tình khách đà còn cỏ-lý*
« *Ưa nhân ai khéo nhân liên-thân.*
« *Quan nhà lánh đam càng thêm thú,*
« *Ngào ngạt mùi hương đã mấy [tuần.* »

Ba người xem xong đều tấm tắc khen hãi. *Tô* ngự-sử nói :

— *Bạch* niên-huynh hôm nay lệ lắm ! Chẳng những mẫu-tiệp lệ-thường. Vì xem bài thơ này, chữ nào cũng thanh-tân kỳ-dật, rất có thú vị, tưởng chừng như thơ tiên vậy, thật khác hẳn với mọi ngày ! Xin kính phục ! Xin kính phục ! Chúng ta đây cũng nên xếp bút mà thôi !

Bạch thái-thường nói :

— Tiên-độ đây, một là sợ trái lệnh *Dương* niên-huynh, hai là muốn mời *Dương* niên-huynh một chén rượu. vậy phải miễn-cưỡng mà làm cho xong bài thơ, chứ có cần nào nghĩ được đâu !

Dương ngự-sử nói :

— Thơ hay hết thật phải nói nữa ! nhưng tiên-độ còn có một chút nghi-ngờ. *Bạch* niên-huynh viết mảnh giấy con rượu, chưa từng thấy cầm bút, có sao lại rõ thơ ở trong tay áo bỏ ra. Nếu thơ của mình làm thì tất cũng còn phải viết mới được chứ !

(Còn nữa)

Tên Ưẩn trông thấy liền chạy đến trở cán cuốc mà đánh luôn mấy cái vào lưng và sườn trắng nhằm chỗ hiểm thì Thị-Nghẹt liền phải chết. Tên Ưẩn sợ mang tội liền dàng chước phỉnh những bọn chăn trâu gần đó rằng có con-ma-chết-trôi ở dưới kho, bọn kia sợ chạy cả, thì tên Ưẩn thuê một người (có lẽ người này cũng biết đầu đuôi mà tên Ưẩn không thể giấu được) kéo thây Ly xuống kho mà bỏ và dặn phải giấu kín không được nói với ai. Người Ly thuận lời rồi lấy khăn đen cột vào tay cái thây mà lội xuống nước. Trong khi Ly thì có một thằng chăn-trâu độ 9 10 tuổi nấp gần đó mà trông thấy đầu đuôi cả. Vì một thằng nhỏ chạy mà trong làng xóm có nhiều người biết. Cho nên tên Ưẩn biết thế không thoát khỏi, bèn đến nhà Thị-Mão mà nói thiệt sự tình đầu đuôi việc rải ra của mình rồi cho mẹ con Thị-Mão 10p. để mà chung tư hòa cho xong, lại dặn đến khi quan khám thì cứ khai rằng Taị-Nghẹt lội qua khe mà chết. Bởi những lời gian khai ấy mà việc dễ bỗng hóa ra khó.

Ngờ đâu cái tử thi kia tuy chết nằm quơ dưới nước, nhưng khi chết còn biết khôn mà lè một chút lưỡi ra ngoài để khiến cho ông minh quan biết đó là cái hình tích có người đánh mà chết. Quan tuy có tài khám nghiệm gỏi, đúng khen lắm thay, nhưng lại làm về đường gian khai của hai mẹ con Thị-Mão, mưu kế của tên Ưẩn, đến nỗi xuýt nữa mà lầm việc.

Nếu mà không có thằng bé chăn trâu kia dòm thấy đầu đuôi, nếu quan không sẵn lòng công minh để mà nghe lời thầy L. S. B trình thám ra, thì Thị-Mão không giết nàng dâu mà phải chịu tội giết nàng dâu. Tên Ưẩn quả thị đánh chết người mà tránh khỏi tội. Oan hồn của Thị-Nghẹt không được trả thù. Lại còn bỏ sót tội của thằng đại bất hiếu kia là tên Phảo chỉ vì tham ăn lót 10p. của tên Ưẩn mà đến nỗi nỡ lòng vu tội chết cho mẹ nó, mà nghe đâu 10p. nó có được ăn cả đâu, mà lại còn tiền mua quan tài và vải liệm cũng trong 10p. ấy. Nghĩ mà ngán thay cho cái tình viên đại lại vừa tham !

Lở, ngứa, hắc lào

Các bệnh ấy dùng thuốc
POMMADE FLORENTINE
khỏi ngay. Thực là thứ thuốc tốt để trị các bệnh ngoài da.

Nhà Bán-đồ « TÂM-TÂM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

HỠI CÁC NGƯỜI MẮC BỆNH TRĨ,

dùng các ông đã dùng đủ các món thuốc rồi mà chưa khỏi thì nên mua thứ thuốc gọi **POMMADE ROYER**, dùng 20 ngày lấp tức nó chẳng khỏi tiền.

Ở Paris bán tại hiệu nhà chế **ROYER**, *Docteur-Pharmacien, 40, Avenue Mac Mahon.*

Ở Hanoi bán tại hiệu **Ed. CHASSAGNE**

Đào-đình-Mai dit Kim-Diễu

Co-xá-nam (Bến phà Đen)

HANOI

Nay tôi mới mở xưởng, có làm tủ, bàn, ghế và các thứ, vân vân. Xin các quí-khách dùng gỗ, lim, tạp, cũng đủ cả. Giá tôi xin tính hạ và làm thực kỹ. Mới các quí-khách lại mua giùm cho hiệu tôi, xin cám ơn.

2004

Hiệu **GIU-ICH** *tức là Công-ty* **CHU-VĂN-MINH** *ở Haiphong, đường Sadi-Carnot, số 115 có nhà máy nấu dầu và chế các thứ sơn tây đã các mùi đặt tên* **CON GÀ VÀNG.**

Sơn rất tốt, giá bán phải chăng, nên đăng-báo chính có một hòm, có một thư cho bán-hiệu tặng mỗi, để xin giá bán ngay.

1005

痔瘻林柱環

HỠI CÁC ÔNG MẮC PHẢI BỆNH TRĨ ! XIN MỜI CÁC ÔNG QUÁ BỘ, TÔI CHỮA BỆNH NÀY

BỆNH TRĨ (tức là bệnh lòi tí) thực nhiều người mắc phải, chẳng những là đau đớn, như còn đến khi **Ani-liện** xong rồi thì lưu-huyết đầm đìa, thật là bất tiện cho người ta lắm, kể không chữa ngay cho khỏi, để lâu thì càng ngày càng thêm nặng nề sau khó chữa.

Khi xem chữa bệnh này đều đúng đạo cốt cho nên người có bệnh lấy làm đau đớn, vậy nên tôi đặng tâm nghiên-cứu một cách mới chuyên-trị chữa bệnh này không đau, không sót, chỉ trong mấy hôm thôi những nỗi mạn lu-kỳ ngang rời, mà trong khi đang chữa có thể làm lụng như thường không mất thì-giờ. Vậy Ngài nào mắc phải bệnh này xin mời đến :

M. TCHUONG-QUAY-LAM

M, Phố Hàng Buồm. — HANOI

Sáng tiếp khách từ 9 giờ rưỡi cho đến 2 giờ chiều, đi chữa từ 2 giờ rưỡi đến 5 giờ. Các tỉnh-mua đều gửi bằng tiếp.

Khi tới nơi trả lời ngay.

1006

PHONG-TÀI

HIỆU ANNAM ĐỒNG SÁT

Số 43, phố Xe-điện (Rue des Pipes) Hanoi.

Được giải thưởng nhất trong kỳ đấu-xảo riêng tại cuộc Hội-chợ Hà-nội 1922.

Có catalogue riêng quí-khách muốn xem xin viết thư về hỏi, bản-hiệu sẽ gửi biếu.

Dùng thuốc phải cẩn-thận mới được!

Rượu bổ-đào : TONIQUE TONKINOIS

Đã mười mấy năm nay Bản-hiệu giao-thiệp với người bản-xứ đã nhiều lắm, và đã được lòng quí-khách tin-cậy là bởi sự thực-thà ngay-thẳng. Tưởng nay cũng nên nhắc lại để các ngài so-sánh và xuy-xét thì sẽ biết rõ hơn sự thực-thà của Bản-hiệu. Thứ rượu bổ-đào của Bản-hiệu, người bản-xứ đều biết tiếng là một vị thuốc **rất rẻ tiền** và **rất qui để trị** các chứng bệnh như : kém ăn-ngủ, mỏi-mệt, sèm-yếu, hay chóng mặt nhức đầu, đau xương đau mình, lại rất là bổ sức cho đàn-bà đẻ, người ốm mới khỏe, người già-yếu sức lực kém có thể khỏe lại như khi trẻ, con nít từ 10 tuổi sẽ được mau lớn ! Vì thế thứ rượu này đã được vô-số tờ chứng-chỉ là công-hiệu.

Giá bán 2$25 một chai lớn, từ sáu chai trở lên sẽ trừ hoa-hồng.

Hiệu Bào-chế **MONTÈS, 54, phố Tràng-tiền, Hanoi.**

GRANDS MAGASINS RÉUNIS

Hiệu Gò-đa cũ ở phố Tràng-tiền, Hanoi

TỪ THỨ TƯ 1er CHO ĐẾN 10 AOÛT:

Bán chiêu khách những đồ dùng để rửa mặt nước hoa, mũi-soa, mũ, giầy, đồ khâm, đồ làm bếp, đồ vệ-sinh, các hóa-chất, đồ điện

Gian bán đồ ăn và gian bán rượu

BÁN CÁC ĐỒ MỚI SANG KỲ TÀU VỪA RỒI

Xin xem giấy khai giá hàng cùng chỗ này hàng

MUỐN BÁN

Một cái xe độc-mã cao-su bánh gỗ thực đẹp đàng sau có ghế cho bồi ngựa ngồi

Xe về cương còn mới nguyên

GIÁ HẠ

Lại hỏi : 7, Bd Bobillot, Hanoi

2000

2000

TAM-TINH-Y-QUÁN

Ai có bệnh nên biết hiệu « Tam-tinh y-quán » ở phố « Mã mây », số nhà 91, Hanoi. Mạch lý bệnh căn biết đích xác ; chữa đủ các chứng bệnh, bệnh nguy-trọng, bệnh để lâu, chữa khỏi được nhiều, hoàn tán cao đan cực tinh tế thần hiệu, để qui-khách xét dùng. Xa xôi viết thơ về kể bệnh, bản-hiệu gửi thuốc đến ngay, gửi cách linh hóa giao ngân ; qui-khách mua buôn thì tính hạ giá. Nghèo chẳng quá không có tiền xin thuốc cũng cho.

Còn các thứ thuốc đặc-biệt rất thần hiệu ai uống cũng khỏi :

Bạch-trọc, dương mai, hạ cam, trĩ, lậu, mỗi chai 1 đồng, ống thụt 5 hào, thuốc thụt 5 hào.

Đàn ông mộng tinh, di tinh, lậu tinh, loét dương tinh, đau bụng, đau tức kinh niên, ho lao, đàm suyễn, bất tuc, phù thũng, cổ chướng, mỗi chai 1 đồng.

Đàn bà kinh nguyệt không điều, huyết ít huyết đen, khí hư bạch đái, hoặc kinh thấy ra nhiều sinh đau bụng, rức đầu, đau xương, không đẻ, hay có đẻ không nuôi, mỗi chai 1 đồng.

Băng huyết, lộ huyết, tiện huyết, mỗi phong 2 hào.

Trẻ con sốt, ho, kinh, đàm suyễn, ta lị, cam cửu mục, đau mắt mảng mộng, mỗi chai 2 hào.

Đại-lý : Hiệu *Vạn-An*, Phố Yên-thái, tỉnh Yên-bay ; hiệu *Linh-Sơn*, chợ Dương-đình, huyện Chí-linh.

2067

THUỐC LẬU (SANTAL MONAL)

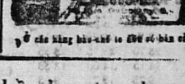
Bệnh lậu thì cần phải điều trị cho tới khi hết ra mủ. Khi đã hết ra mủ rồi, nhưng nếu xem xét kỹ lưỡng trong mỗi sáng thấy giây khi đi tiểu tiện thì thấy có ra một thứ như đám nhỏ và dài như sợi chỉ vậy. Ấy là một cái tàng chứng cần phải điều-trị bằng thuốc *santal monal*, nếu không thì bệnh ở bàng-quang và ở thận không thể nào tuyệt hết nọc được. Bệnh này nếu chưa tuyệt hết nọc mà đi cưới ngay về thì thực là một điều rất nguy hiểm cho đàn bà, vì bệnh tất chuyển sang người đàn bà làm cho sinh ra bệnh đau bụng ghê gớm rồi có thể làm mất đường sinh dục được.

Muốn chữa cho khỏi các bệnh ấy thì không cần gì để hơn thuốc *santal monal* nữa. Thuốc này dùng theo cách hóa học mà bào chế ra, chuyên trị về những bệnh lậu và làm cho khỏi lây sang các cơ quan khác nữa.

Không còn gì nguy hiểm cho bằng khi bị bệnh lậu a ghen những lời bạn lí tăng chỉ mà đừng những thuốc không có giá-trị gì cả.

Khi mới có mủ thì nên dùng ngay thuốc *santal monal* mà đừng luôn cho đến khi tuyệt hết nọc bệnh.

Thuốc *santal monal* làm cho nước tiểu thành ra xanh rêu các nơi, nào bàng-quang, nào quí thận và làm cho bệnh rất lí là chóng khỏi, vì thuốc này bào chế bằng những dược-phẩm mạnh mẽ và hiệu nghiệm vô cùng.

Ở các hàng bào-chế và thợ sơn đều có bán cả.

1008

BÁO NAM-KỲ KINH-TẾ

Mỗi tuần lễ xuất bản một lần ngày thứ tư,

Ở ĐƯỜNG CHARNER, SỐ 67, SAIGON

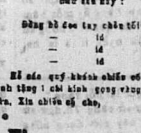
Giá mua dùng niên : 3$00

Thực là một tập báo nói riêng về đường kinh-tế rất có ích cho tất cả mọi người.

Vậy người Bắc-kỳ nên mua mà xem, lời lẽ nói rất dễ dàng lý-thú.

Đồng-hồ đeo tay hạ giá

Mỗi cái 1$00

Thưa các quý-khách, những đồng-hồ đeo tay của bản-hiệu vì giá bạn cao 8 quan nên chẳng tôi xin bớt giá mỗi cái 1$00, nếu chiếu giá không hợp thời xin biên giấy khác giọng vàng cả hộp xin xem như sau này :

Đồng hồ đeo tay chân tối thấy giờ		giá trước	8$40	nay 4$40
—	id	cỡ tí ly	— 6 00	— 3 00
—	id	kim thép vỏ kim vàng	— 4 50	— 2 50
—	id	vuông thực xinh	— 8 50	— 4 50

Kể các quý-khách chiếu cố cho ít nữa mà không bớt giá, chiếu giá trước) thời cần kính tặng 1 chỉ kính gọng vàng đài mặt và 1 đôi hộp kính aluminium và có biếu nước nữa. Xin chiếu cố cho.

TONG-YUNE-TAI

49, Phố hàng Ngang, HANOI

2016

Distillerie du Nord

NGUYỄN-VĂN-MÃO & Cie

51, Bd Henri d'Orléans, Hanoi

Mới có một nhà của người Nam-Việt được phép lập lên để chế các thứ rượu mùi, hiệu là ÔNG SAO, so với các thứ rượu đã chế ra bán tại Bắc-kỳ thì khác nhau lắm, xin quý khách nhận rõ hiệu tem giấy có ÔNG SAO khỏi nhầm.

Bản-hiệu bán buôn, bán lẻ, giá tính rất rẻ. Xin các quý-khách chiếu cố đến cho.

Quý-khách ở xa muốn mua thứ rượu gì hay hỏi han điều gì xin cứ viết thơ cho bản-hiệu thì bản-hiệu xin trả lời ngay.

Ống nói số 367

2073

Các bệnh bỏng, thổ, chuột rút, đau dạ dầy vân vân ... dùng thuốc

POUDRE SAINT ANDRÉ

Chữa rất nhanh chóng, rất chắc chắn.

Thuốc ấy nhiều ông thầy thuốc dùng.

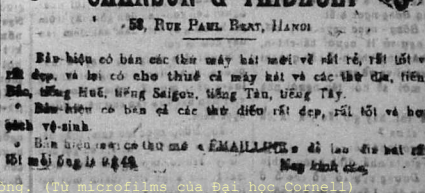
Giá bán : 0$85

Ở Bắc-kỳ có gửi bán tại

Hiệu Bào-chế E. CHASSAGNE

59, phố Paul Bert, trước cửa hiệu Gò-đa và hồ Hoàn-kiếm trông sang

CHANSON & THIBAULT

58, Rue Paul Bert, Hanoi

Bản-hiệu có bán các thứ mây hát mới về rất rẻ, rất tốt và rất đẹp, và lại có cho thuê cả mấy hát và các thứ đĩa, tiếng Bắc, tiếng Huế, tiếng Saigon, tiếng Tàu, tiếng Tây.

Bản-hiệu có bán cả các thứ điếu rất đẹp, rất tốt và hợp cách vệ-sinh.

Bản-hiệu mới có thứ mũ « EMAILLÉE » ở đâu cũng bán rất rẻ, mỗi ống là 0$40.

Nay kính cáo.

Đã có bản lưu tại Thư viện Khoa học Tổng hợp TP. Hồ Chí Minh. Góp phần số hóa bởi Trung tâm Học liệu, Đại học Thái Nguyên

Certifié l'insertion

Imprimerie du Trung-Bắc tân-văn

Le Gérant : NGUYỄN-VĂN-LUẬN